

MODALITĂȚI DE REALIZARE A EDUCAȚIEI ECOLOGICE ÎN ALTERNATIVA STEP BY STEP

Prof. Înv. primar Pascal Loredana
Școala Gimnazială „Regina Elisabeta” Rădăuți

Conform lui Hungerford Volk Ramsey, scopul educației raportate la mediu este *„de a-i ajuta pe cei care învață să dobândească cunoștințe legate de mediu, să-și formeze priceperi, să devină ființe umane dedicate care sunt dispuse să lucreze individual sau colectiv cu scopul de a atinge sau de a menține un echilibru dinamic între calitatea vieții și calitatea mediului”*.

Așadar, atitudinea față de mediu a unei persoane adulte, comportamentul său zilnic în oraș, la serviciu sau în alte contexte (aruncă sau nu deșeuri pe spațiile verzi, acceptă sau nu poluarea aerului de către companiile producătoare, respectă sau nu regulile impuse de stat cu privire la protecția mediului, se implică sau nu ca voluntar în diverse ONG-uri pe linie de mediu etc.) vor rămâne determinate în bună măsură de educația generală primită în școală; prin urmare, școala rămâne un vector esențial pentru modelarea comportamentului cetățeanului în relația cu mediul, însă se adaugă și alți factori care își vor pune amprenta asupra acestui comportament (familia, societatea civilă, administrația publică, strategiile diverselor ONG-uri).

Copiii sunt un public important pentru educația mediului deoarece sunt gestionarii și consumatorii de mâine ai resurselor. Și, în unele cazuri, copiii își pot influența părinții și alți membri ai comunității. Educatorii și toți cei care lucrează în școli și cu elevi pot avea un impact deosebit, de la creșterea conștientizării și cunoașterii până la formarea de atitudini și proiecte active în numele educației mediului. Principalul obiectiv al educației ecologice este acela de a conștientiza elevii asupra problemelor de mediu, formarea responsabilității și a disponibilității pentru un mediu ecologic. Prin toate acțiunile proiectate se va urmări transmiterea de cunoștințe, formarea de deprinderi ecologice, formarea de comportamente și atitudini de ocrotire, îngrijire și protecție a mediului.

Până în prezent, educația ecologică nu a fost introdusă ca obiect de studiu obligatoriu la clasele I-IV. Ea se realizează fie prin lecturile din manualele de limba română, științe, educație civică sau geografie, fie prin intermediul activităților extracurriculare, în special a excursiilor sau drumețiilor. În cazul acestora din urmă, educația ecologică se realizează sporadic, în special în momentul întâlnirii unor situații negative concrete (nu e frumos să lăsăm resturi aruncate în pădure, nu avem voie să ne jucăm cu focul, nu e bine să ne scrijelim numele pe scoarța copacilor). Toate acestea nu sunt suficiente pentru a realiza o educație ecologică în adevăratul sens al cuvântului.

În aceste condiții, până la introducerea obligativității studierii ecologiei la clasele primare, singura variantă este alegerea unui opțional/unui studiu tematic în acest sens. Studiile tematice - activități specifice alternativei Step ByStep- sunt o variantă bună și datorită posibilității de împletire a activității de învățare cu jocul, fantezia, muzica, desenul, etc. Învățătorul are posibilitatea să pună bazele unei educații ecologice temeinice, având în același timp o mare independență în alegerea temelor, metodelor, strategiilor de realizare. Ele pot fi adaptate nivelului de vârstă, dar și individual, nivelului clasei de elevi, posibilităților materiale, condițiilor fizice existente, etc.

Predarea tematică presupune integrarea diferitelor discipline prin explorarea unei idei interesante care se leagă de mai multe domenii; se face în așa fel încât elevii să vadă legăturile dintre diferitele discipline și legăturile acestora cu viața și solicite o planificare riguroasă a activităților.

Obiectivele și conținuturile alese trebuie proiectate pentru studiul concret al mediului, prin activități interdisciplinare și diferențiate. Pot fi astfel incluse povestiri, lecturi, memorizări, rebusuri, anagrame, cuvinte încrucișate, dramatizări, jocuri de rol, concursuri, cântece, desene, colaje și chiar ore de educație fizică.

Metodele ce pot fi folosite sunt atât cele tradiționale, cât și cele activ-participative: explicația, exercițiul, jocul de rol, descoperirea, problematizarea, descoperirea, metoda proiectelor, chestionarul, experimentul, metode ale gândirii critice (brainstorming-ul, ciorchinele, cubul, cadranele, știu-vreau să știu-am învățat, etc.)

Modalitățile de evaluare sunt de asemenea diverse: portofolii, proiecte individuale sau de grup, dezbateri, afișe, postere, pliante, albume. Se pot organiza, de asemenea, acțiuni ca: distribuire de fluturași cu mesaje ecologice, amplasarea unor plăcuțe cu îndemnuri ecologice, realizarea unor afișe de popularizare a unor activități eco, susținerea unor concursuri pe teme de ecologie, colectarea selectivă a deșeurilor, costume din materiale reciclabile, etc.

Predarea tematică permite învățătorului să-și organizeze programa în jurul unor teme, probleme sau chestiuni esențiale pe care copilul le găsește antrenante. Ea oferă posibilitatea de a organiza planul de învățământ altfel decât pe baza unei singure discipline. Este un proiect interdisciplinar, așa cum este viața și problemele pe care ni le ridică. Astfel de proiecte capătă imediat o semnificație pentru copii, căroră li se prezintă o problemă reală de rezolvat sau o idee nouă de investigat.

Ideea de a păstra interesul copilului într-o poziție centrală atunci când se proiectează un studiu tematic sau un proiect asigură motivația copilului și dăruirea sa în cursul învățării. Majorității copiilor le plac proiectele care se adresează intereselor lor, spre deosebire de foile de exerciții școlare plictisitoare.

De exemplu, servindu-se de tema pădurii tropicale, elevii pot dobândi deprinderi de matematică și geografie, rezolvând probleme, cum ar fi să calculeze distanța de acasă până la pădurea tropicală braziliană și durata călătoriei. Ei pot să studieze animalele și plantele și să-și exerseze deprinderile de scriere imaginând povestirea unei călătorii sau scrierea de cărți poștale dintr-o asemenea călătorie imaginară.

Predarea prin intermediul studiului tematic este benefică pentru toată lumea. Părinții sunt implicați și ei: împărtășesc din experiența lor în cadrul diferitelor activități ale clasei, participă la activități practice sau în natură, își ajută copiii la realizarea portofoliilor/machetelor/proiectelor. Învățătorii sunt stimulați de conținuturile mereu în schimbare și de posibilitățile foarte interesante de abordare a acestora, de metodologii didactice noi. Copiilor li se recunoaște capacitatea de gândire originală și competentă și li se permit noi căi de a-și folosi cunoștințele. Un astfel de model integrat de predare, atunci când este pregătit și aplicat cu grijă, poate conduce la constituirea unei comunități de elevi care se preocupă unul de celălalt; efectuează asocieri intelectuale interesante, dezvoltă deprinderi de comunicare și dialog.

În condițiile socio-economice actuale, când versanți întregi sunt defrișați fără o strategie de reîmpădurire, când poluarea atinge în anumite orașe cote alarmante, suntem datori să formăm o atitudine ecologică sănătoasă elevilor noștri, căci, parafrazându-l pe Henrik Tikkane, dacă „*noi nu ne gândim la generațiile viitoare, ele nu ne vor uita niciodată*”.